

Vammalan lukio

Suunnitelma kurinpitotoimien käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista

1. Johdanto

Lukiolain 40 § (714/2018) mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää lukiolain mukaisia kurinpitotoimia.

Menettelytavan tulee olla hyvän hallintotavan mukainen. Kurinpitotoimia käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Hallintolaissa säädetty oikeusperiaatteet määrittelevät kurinpitotoimien käyttämiseen liittyviä menettelytapoja seuraavasti:

- Yhdenvertaisuusperiaatteen mukaan opiskelijoita kohdellaan tasa-arvoisesti. Tämä tarkoittaa johdonmukaista toimintatapaa, joka ei syrji tai suosi opiskelijaa hänen henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella.
- Tarkoitussidonnaisuuden periaatteen mukaan toimivaltaa, kuten kurinpitotoimia, voidaan käyttää vain lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Tämä tarkoittaa sitä, että kurinpitotoimia voidaan käyttää tilanteissa, joissa opiskelija rikkoo lakia tai lukion järjestyssääntöjä.
- Objektiveettiperiaatteen mukaan toimivaltaa tulee käyttää asiallisesti ja puolueettomasti. Tämä tarkoittaa sitä, että kurinpitotoimien on perustuttava objektiivisiin syihin.
- Suhteellisuusperiaatteen mukaan kurinpitotoimien tulee olla oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden.
- Luottamuksensuojaperiaatteen mukaan opiskelijan tulee voida luottaa viranomaisen toiminnan oikeellisuuteen ja virheettömyyteen.

Suunnitelma sisältää menettelytavat kurinpitotoimia vaativissa tilanteissa, asioiden selvittämismenettelyt, työnjaon ja kuulemis- ja kirjaamismenettelyn sekä menettelytavat suunnitelman seuranta ja sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten. Suunnitelmassa on kuvattu henkilökunnan osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä. Suunnitelma sisältää kuvauksen suunnitelmasta tiedottamisesta.

Suunnitelma on laadittu yhteistyössä opiskelijoiden ja henkilökunnan sekä moniammatillisen opiskeluhuollon verkoston kanssa. Lukiolaisille ja huoltajille sekä sosiaali- ja terveydenhuollon edustajille on tarjottu mahdollisuus lausua näkemyksensä suunnitelmasta ennen sen hyväksymistä.

2. Lainsäädäntö, johon kurinpito perustuu

Lukiolaki (714/2018)

30 §

Opiskelijan velvollisuudet

Opiskelijalla on velvollisuus osallistua opetukseen, jollei hänen poissaolollaan ole perusteltua syytä. Koulutuksen järjestäjä päättää opiskelijan poissaoloa koskevista menettelyistä.

Opiskelijan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti. Opiskelijan on käyttäytyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä.

40§

Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä.

Oppilaitokseen ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä.

Koulutuksen järjestäjän tulee opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitotoimien käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallituksen tulee opetussuunnitelman perusteissa antaa määräykset suunnitelman laatimisesta.

Koulutuksen järjestäjän tulee hyväksyä järjestyssäännöt tai antaa muut oppilaitoksessa sovellettavat järjestysmääräykset, joilla edistetään sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä oppilaitosyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä.

Edellä 4 momentissa tarkoitetuissa järjestyssäännöissä ja muissa järjestysmääräyksissä voidaan antaa oppilaitosyhteisön turvallisuuden ja viihtyisyyden kannalta tarpeellisia määräyksiä käytännön järjestelyistä ja asianmukaisesta käyttäytymisestä sekä tarkempia määräyksiä 2 momentissa tarkoitetuista esineistä ja aineista sekä niiden käytöstä ja säilytyksestä. Lisäksi määräyksiä voidaan antaa oppilaitoksen omaisuuden käsittelystä sekä oleskelusta ja liikkumisesta oppilaitoksen tiloissa ja sen alueella.

Mitä 3 momentissa säädetään, ei koske aikuisten koulutukseen tarkoitettuja opetussuunnitelman perusteita eikä opetussuunnitelmia. Aikuisten koulutusta varten ei tarvitse myöskään hyväksyä järjestyssääntöjä eikä muita järjestysmääräyksiä.

Opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

41§

Kurinpito

Opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, kuitenkin enintään yhdeksi vuodeksi, sekä erottaa asuntolasta määräajaksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi. Edellä säädetty toimenpiteet ovat kurinpitotoimia. Oppivelvollinen voidaan kuitenkin erottaa oppilaitoksesta enintään kolmeksi kuukaudeksi. Oppivelvollisuuden suorittamisesta määräaikaisen erottamisen aikana säädetään oppivelvollisuuslain 8 §:ssä.

Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta.

Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Epäämisen aikana opiskelijalle on järjestettävä 32 §:ssä tarkoitettuna opiskelijahuoltona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskelijahuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi opiskelijalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja opiskelijan palatessa opetukseen. Opiskelijalle tehdään suunnitelma opetukseen palaamisen tukemiseksi.

42§

Menettely kurinpitoasiassa ja kurinpitorangeistuksen täytäntöönpano

Ennen 41 §:n 1 momentissa tarkoitettua päätöksen tekemistä on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti taikka epäilty rikos tai siihen liittyvä seikka, kuultava opiskelijaa ja hankittava muu tarpeellinen selvitys. Koulutuksen järjestäjän tulee kurinpitotoimea harkitessaan ottaa huomioon teon laatu sekä opiskelijan ikä ja kehitystaso. Ennen kurinpitotoimesta päättämistä on opiskelijan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Muista 41 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä on ilmoitettava opiskelijan huoltajalle ja opetuksen epäämisestä tarvittaessa lisäksi oppilaitoksen sijaintikunnan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Edellä 41 §:n 1 momentissa tarkoitetuista toimenpiteistä tulee antaa päätös ja 41 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettut toimenpiteet tulee kirjata.

Opiskelijan määräaikaista erottamista tai asuntolasta erottamista koskeva päätös voidaan panna täytäntöön siitä tehdystä valituksesta huolimatta, ellei koulutuksen järjestäjä tai hallinto-oikeus toisin pääte.

Päätöksen täytäntöönpanosta lainvoimaa vailla olevana ja täytäntöönpanon alkamisen ajankohdasta on päätettävä samalla kun määräaikaisesta erottamisesta tai asuntolasta erottamisesta päätetään.

Oppilaitoksesta tai asuntolasta erottamisesta sekä kirjallisen varoituksen antamisesta päättää koulutuksen järjestäjän asianomainen monijäseninen toimielin tai koulutuksen järjestäjän niin päättäessä rehtori. Rehtorille voidaan antaa toimivalta päättää korkeintaan kolme kuukautta kestävästä oppilaitoksesta tai asuntolasta erottamisesta. Rehtorille ei voida kuitenkaan antaa toimivaltaa päättää oppivelvollisuuslaissa tarkoitettua oppivelvollisen määräaikaisesta erottamisesta oppilaitoksesta.

Edellä 41 §:n 2 momentissa tarkoitettua opiskelijan määräämisestä poistumaan luokkahuoneesta oppitunnin jäljellä olevaksi ajaksi ja opiskelijan määräämisestä poistumaan muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, päättää oppituntia tai muuta opetustilaisuutta pitävä opettaja. Mainitussa lainkohdassa tarkoitettua opiskelijan määräämisestä poistumaan oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta päättää rehtori tai opettaja. Mainitun pykälän 3 momentissa tarkoitettua opetuksen epäämisestä päättää rehtori.

43§

Häiritsevän tai turvallisuutta vaarantavan opiskelijan poistaminen

Rehtorilla ja opettajalla on oikeus poistaa luokkahuoneesta tai muusta opetustilasta taikka koulun tilaisuudesta opiskelija, joka ei noudata 41 §:n 2 momentissa tarkoitettua poistumismääräystä. Rehtorilla ja opettajalla on myös oikeus poistaa oppilaitoksen alueelta opiskelija, joka ei poistu saatuaan tiedon 41 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua opetuksen epäämisestä.

Jos poistettava opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia opiskelijan poistamiseksi tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää

puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.

Rehtori ja opettaja voivat 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa toimia yhdessä tai kumpikin erikseen. Oppilaan poistamisessa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle.

Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain (39/1889) 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä.

44§

Kurinpitomenettelyn suhde syytteen vireilläoloon ja tuomioistuimen ratkaisuun

44§ on kumottu Lukiolain muutoksella 11.3.2022/165.

45§

Oikeus ottaa haltuun esineitä tai aineita

Rehtorilla ja opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa opiskelijalta 40 §:n 2 momentissa tarkoitettu kielletty esine tai aine.

Jos haltuun otettavaa esinettä tai ainetta hallussaan pitävä opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia esineen tai aineen haltuun ottamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Oikeus käyttää voimakeinoja koskee vain opiskelijan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavia esineitä tai aineita.

Edellä 1 tai 2 momentissa tarkoitettussa haltuunotossa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä.

Tässä pykälässä säädetyt oikeudet ja velvollisuudet ovat voimassa myös ajan, jolloin opiskelija osallistuu opetussuunnitelman tai koulutuksen järjestäjän hyväksymän muun tämän lain nojalla laaditun suunnitelman mukaiseen koulutukseen tai toimintaan.

46§

Oikeus tarkastaa opiskelijan tavarat

Opettajalla ja rehtorilla on työpäivän aikana oikeus tarkastaa opiskelijan mukana olevat tavarat, opiskelijan hallinnassa olevat oppilaitoksen säilytystilat sekä päällisin puolin hänen vaatteensa, sellaisen 40 §:n 2 momentissa tarkoitettuna esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, jos on ilmeistä, että opiskelijan hallussa on tällaisia esineitä tai aineita ja opiskelija pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole.

Opiskelijalle tulee ennen tarkastusta ilmoittaa tarkastuksen syy.

Tarkastajan tulee olla opiskelijan kanssa samaa sukupuolta. Tarkastuksessa tulee olla läsnä tarkastajan lisäksi toinen täysi-ikäinen oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva. Opiskelijan pyynnöstä tarkastuksessa tulee olla läsnä hänen valitsemansa oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva, jos tämä on saapuvilla.

Edellä 3 momentissa säädetystä tarkastuksen suorittamistavasta voidaan kuitenkin poiketa, jos se on asian kiireellinen luonne huomioon ottaen turvallisuuden kannalta ehdottoman välttämätöntä.

Tässä pykälässä säädetty oikeudet ja velvollisuudet ovat voimassa myös ajan, jolloin opiskelija osallistuu opetussuunnitelman tai koulutuksen järjestäjän hyväksymän muun tämän lain nojalla laaditun suunnitelman mukaiseen koulutukseen tai toimintaan.

47§

Haltuun ottamisen ja tarkastamisen yleiset periaatteet

Edellä 45 ja 46 §:ssä tarkoitetut toimenpiteet on toteutettava mahdollisimman turvallisesti. Toimenpiteillä ei saa puuttua opiskelijan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi. Esineiden ja aineiden haltuun ottamisessa ja opiskelijan tarkastamisessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta. Toimenpiteiden käyttö tulee oppilaitoksissa suunnitella ja ohjeistaa.

Edellä 45 §:n mukaisten voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta koulutuksen järjestäjälle. Opiskelijan tarkastaminen ja esineiden ja aineiden haltuun ottaminen tulee kirjata. Haltuun ottamisesta ja tarkastamisesta on ilmoitettava alaikäisen opiskelijan huoltajille mahdollisimman pian.

48§

Haltuun otettujen esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen

Edellä 45 §:ssä tarkoitetut opiskelijalta haltuun otetut esineet ja aineet luovutetaan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle tai, jos opiskelija on täysi-ikäinen, hänelle itselleen. Esineet ja aineet tulee kuitenkin luovuttaa poliisille tai muulle laissa säädetylle viranomaiselle, jos opiskelijalla, tämän huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla ei lain mukaan ole oikeutta pitää niitä hallussaan.

Ennen luovuttamista esine tai aine tulee säilyttää huolellisesti. Esineiden ja aineiden luovutus tulee järjestää mahdollisimman pian haltuunotosta. Haltuun otetut huumausaineet, ampuma-aseet, aseosat, patruunat, ammuksot ja kaasusumuttimet sekä räjähteet tulee luovuttaa poliisille välittömästi. Opiskelijalle itselleen luovutettavat esineet ja aineet luovutetaan työpäivän päätyttyä.

Jos huoltaja ei kolmen kuukauden kuluessa haltuunottoa koskevasta ilmoituksesta nouda esinettä tai ainetta, se voidaan todisteellisesti hävittää. Esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen tulee kirjata.

Laki ylioppilastutkinnosta (502/2019)

15 §

Seuraamus järjestyksen rikkomisesta ja vilpillisestä menettelystä

Jos kokelas häiritsee koetilaisuutta tai muuten rikkoo järjestystä koetilaisuudessa, eikä rehtorin tai opettajan kehotuksesta huolimatta lopeta menettelyä, hänen koesuorituksensa katsotaan hylätyksi. Jos menettely on toistuvaa tai aiheuttaa merkittävää haittaa muiden kokelaiden koesuorituksille, kokelaan kaikki tutkintokerran koesuoritukset katsotaan hylätyiksi ja hän menettää oikeutensa osallistua myöhempiin saman tutkintokerran kokeisiin. Jos menettely on erityisen vakavaa ja haitallista, kokelas menettää lisäksi oikeutensa osallistua seuraavan tutkintokerran kokeisiin.

Jos kokelas syyllistyy kokeessa vilpilliseen menettelyyn tai vilpin yritykseen taikka avustaa siinä, kaikki hänen koesuorituksensa kyseiseltä tutkintokerralta katsotaan hylätyksi ja hän menettää oikeutensa osallistua myöhempiin saman tutkintokerran kokeisiin. Jos menettely on toistuvaa tai muuten erityisen vakavaa ja haitallista, kokelas menettää lisäksi oikeutensa osallistua seuraavan tutkintokerran kokeisiin.

Ennen 1 ja 2 momentissa tarkoitetun seuraamuksen määräämistä on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava menettely, kuultava kokelasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys.

Päätöksen seuraamuksen määräämisestä tekee lukion rehtori. Päätöksen siitä, että kokelas menettää oikeutensa osallistua 1 tai 2 momentissa tarkoitetun menettelyn tapahtuessa meneillään olevaa tutkintokertaa seuraavan tutkintokerran kokeisiin, tekee kuitenkin koulutuksen järjestäjän monijäseninen toimielin.

Koetilaisuutta häiritsevä kokelas voidaan määrätä poistumaan tilaisuudesta. Jos kokelas ei noudata poistumismääräystä, rehtori tai opettaja voi poistaa kokelaan siten kuin lukiolain 43 §:ssä säädetään.

3. Kurinpitotoimet ja niihin liittyvät menettelytavat Vammalan lukiossa

Teot tai laiminlyönnit, jotka johtavat kurinpitotoimien käyttöön sekä niistä seuraavat toimenpiteet on koottu taulukkoon (Liite 1).

Kurinpitotoimet ovat voimassa oppilaitoksessa ja oppilaitoksen ulkopuolella järjestettävässä, lukuvuosisuunnitelmaan sisältyvässä toiminnassa. Esimerkiksi koulun järjestämillä matkoilla tapahtuvat teot ja laiminlyönnit voivat johtaa kurinpitotoimien käyttöön.

4. Henkilöstön osaamisen varmistaminen

Suunnitelma kurinpitotoimien käyttämisestä ja niihin liittyvistä toimenpiteistä käsitellään henkilöstön kanssa lukuvuoden alussa suunnittelupäivänä. Suunnitelma on näkyvillä lukion kotisivuilla ja Wilmassa.

5. Kurinpitotoimista ja niihin liittyvistä menettelytavoista tiedottaminen

Tiedottamisesta vastaa rehtori yhteistyössä ryhmänohjaajien ja opinto-ohjauksen kanssa. Kurinpitotoimia ja niihin liittyviä menettelytapoja esitellään

- opiskelijoille ryhmänohjaustuokiossa lukuvuoden alussa ja Wilman tiedotteissa
- huoltajille Wilman tiedotteissa ja tarvittaessa kotiväenilloissa
- yhteistyötahoille oppilaitoksen kotisivuilla.

6. Yhteistyö eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa

Lukio tekee yhteistyötä muiden viranomaistahojen, kuten poliisin tai lastensuojelun, kanssa tarvittaessa. Muiden viranomaistahojen kanssa tehdään etenkin ennalta ehkäisevää työtä osana oppilaitoskohtaista yhteisöllistä opiskeluhuoltoa.

Alaikäisen opiskelijan huoltajaa informoidaan kurinpidollisista selvittelyistä ja kurinpitotoimista Wilma-viestillä. Mikäli opiskelijan rike johtaa kuulemismenettelyyn, huoltajalle on aina annettava mahdollisuus osallistua mahdollisiin kuulemistilaisuuksiin. Kutsu kuulemistilaisuuteen lähtee sekä opiskelijalle että huoltajalle hyvissä ajoin ennen asian käsittelyä.

7. Suunnitelman seuranta sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointi

Suunnitelman toteutumista seurataan osana opetussuunnitelmatyötä. Suunnitelman seuraamista, toteutumisen ja vaikuttamisen arvioinnista sekä päivittämisestä vastaa rehtori.